

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่มีต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีด้านทฤษฎีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา จะมีคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ
2. นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา จะมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีด้านทฤษฎีสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ
3. นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ภายหลังจากการเรียนจะมีคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจสูงกว่าก่อนการเรียน
4. นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ภายหลังจากการเรียนจะมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีด้านทฤษฎีสูงกว่าก่อนการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การออกแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบมีกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ทดสอบก่อนการทดลอง และภายหลังจากการทดลอง (Pretest - Posttest Control Group Design)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 80 คน แบ่งเป็น

กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา จำนวน 40 คน

กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่มีการเรียนการสอนตามปกติ จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดแรงจูงใจในการเรียน

วิธีการวัดแรงจูงใจในการเรียนรู้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบวัดแรงจูงใจแบบประมาณค่า (Rating Scale) เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตาม รูปแบบ เอ อาร์ ซี เอส (ARCS Model) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 วิธีดำเนินการสร้างแบบวัดแรงจูงใจ ได้ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ และสร้างแบบวัดนี้ขึ้นตาม รูปแบบ เอ อาร์ ซี เอส (ARCS Model) ของ Keller 1983, 1984 (cited in McCown , 1992) ซึ่งมีโครงสร้างของพฤติกรรมแรงจูงใจในการเรียน 4 ด้าน คือ

- 1) ความตั้งใจในการเรียน (Attention)
- 2) การเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียน (Relevance)
- 3) ความเชื่อมั่นในการเรียน (Confidence)
- 4) ความพึงพอใจในการเรียน (Satisfaction)

จากนั้นสร้างข้อคำถามรวมทั้งหมด 68 ข้อ ซึ่งตรงกับโครงสร้างทั้ง 4 โครงสร้าง ๆ ละ 17 ข้อ

1.2 การประเมินคุณภาพของแบบวัดแรงจูงใจ

1.2.1) เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบวัดแรงจูงใจเรียบร้อยแล้ว นำแบบวัดแรงจูงใจที่สร้างขึ้นไปให้ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาจิตวิทยาการศึกษา และมีประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวกับจิตวิทยา ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) แล้วตัดข้อคำถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกัน จำนวน 2 ใน 3 และปรับสำนวนให้เหมาะสมมากขึ้น นำมาเป็นแบบวัดแรงจูงใจ จำนวน 60 ข้อ

1.2.2) นำแบบวัดแรงจูงใจ ที่ผ่านการพิจารณาดังกล่าวแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา จำนวน 40 คน แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดแรงจูงใจ โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้ โครงสร้างละ 10 ข้อ ได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดแรงจูงใจ เท่ากับ 0.90

1.2.3) นำข้อคำถามที่คัดเลือกไว้จากขั้นตอนที่ 1.2.2 มาปรับปรุงจัดทำเป็นฉบับที่สมบูรณ์ นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา จำนวน 43 คน

1.2.4) นำคะแนนจากการวัดครั้งที่สอง มาหาความเที่ยงของแบบวัดแรงจูงใจ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยง 0.92

1.3 ลักษณะของแบบวัดแรงจูงใจ เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) จากตัวเลือก 5 ช่อง ในแต่ละช่องจะมีข้อความเรียงลำดับจากจริงที่สุดไปจนถึงไม่จริงเลย ผู้ตอบจะต้องอ่านข้อความในแบบวัดแรงจูงใจ ทีละข้อ แล้วพิจารณาข้อความนั้น ๆ ตรงกับความเป็นจริงของตนเองเพียงใด ประกอบด้วยข้อคำถาม 40 ข้อ

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์วิชาดนตรีสากลด้านทฤษฎี

2.1 ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์วิชาดนตรี มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1.1) ศึกษาหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และโครงสร้างเพื่อเป็นทิศทางของ การวางแผนสร้างแบบทดสอบ

2.1.2) ศึกษาวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมจากคู่มือการสอนวิชาดนตรี ศ 025 ดนตรีสากล ชั้นห้องสากล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2523 ฉบับปรับปรุง 2533

2.1.3) กำหนดเนื้อหา ให้ครอบคลุมเฉพาะเนื้อหา และวัตถุประสงค์ที่เรียนตลอดเวลาที่วิจัย

2.1.4) สร้างข้อคำถามของแบบทดสอบโดยยึดหลักความตรงของเนื้อหา (Content Validity) เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 70 ข้อ

2.2 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบ

2.2.1) เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาดนตรี ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) วิชาดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช พ.ศ. 2523 (ฉบับปรับปรุง 2533) ของกระทรวงศึกษาธิการ

2.2.2) นำแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาดังกล่าวแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา จำนวน 40 คน จากนั้นนำผลการทดสอบมาทำการวิเคราะห์รายข้อ (Items Analysis) เพื่อหาค่าระดับความยาก และค่าอำนาจจำแนก แล้วคัดข้อคำถามที่มีค่าระดับความยาก 0.20 – 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป จำนวน 40 ข้อ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89

2.2.3) นำข้อคำถามที่คัดเลือกได้จากขั้นตอนที่ 2.2.2 มาปรับปรุงจัดทำเป็นฉบับที่สมบูรณ์นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา จำนวน 43 คน

2.2.4) นำคะแนนจากการทดสอบครั้งที่สอง มาหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR 20 (Kuder Richardson 20) ได้ค่าความเที่ยง 0.88

2.3 ลักษณะของแบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก มีจำนวน 40 ข้อ

3. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา

มีรายละเอียด และขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการเตรียมการ

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบรรยากาศ รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

3.2 ขั้นตอนการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา กิจกรรมเกี่ยวกับรูปแบบของบรรยากาศการเรียนรู้ นำไปใช้ในการเรียนการสอนในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบบรรยากาศทางจิตวิทยาทั้ง 5 แบบ การกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ความเป็นอิสระในการเรียนของนักเรียน การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน การทำลายให้นักเรียนค้นหาความรู้ และความอบอุ่นเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน นำไปจัดทำเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน

3.3 นำขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถึงความเหมาะสมของการจัดทำรูปแบบบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา

3.4 นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมที่จะใช้สำหรับการเรียนการสอน

3.5 นำแผนการสอนที่มีบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปดำเนินการกับกลุ่มทดลอง ในช่วงการเรียนวิชาดนตรี ระหว่าง วันที่ 8 มกราคม ถึง วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2544

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเตรียมก่อนการทดลอง ระยะดำเนินการทดลอง และระยะดำเนินการหลังการทดลอง

1. ระยะเตรียมการก่อนการทดลอง มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากโรงเรียน และอาจารย์ผู้สอนวิชาดนตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อดำเนินการวิจัยครั้งนี้
- 2) สร้างแบบวัดแรงจูงใจในการเรียน
- 3) สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสากล
- 4) สร้างแผนการสอนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา
- 5) ผู้วิจัยทดสอบวัดแรงจูงใจในการเรียนวิชาดนตรีกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- 6) ผู้วิจัยทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. ระยะดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้จะใช้ระยะเวลา 5 สัปดาห์ ๆ ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวม 10 คาบเรียน โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ดังนี้

กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยแบบบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ที่มีต่อแรงจูงใจ มีขั้นตอนการสอนดังนี้

1. ผู้วิจัยสอนเนื้อหาในบทเรียนตามแผนการสอนที่ได้จัดทำไว้
2. ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามแผนการสอน โดยการทำกิจกรรมนั้นอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ซึ่งได้แก่
  - 2.1) การกระตุ้นความสนใจของนักเรียน หมายถึง กิจกรรมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ครูสร้างขึ้นเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน ทำกิจกรรม และมีความกระตือรือร้น ในการค้นหาความรู้ เช่น ครูเปิดแถบบันทึกเสียงเพลงตัวอย่าง หรือ นำแผนภูมิลักษณะตัวโน้ตชนิดต่าง ๆ ให้นักเรียนดู
  - 2.2) ความเป็นอิสระในการเรียนของนักเรียน หมายถึง สถานการณ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีอิสระในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยในกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ให้ ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เช่น เปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น หรือ ให้นักเรียนมีความคิดอิสระในการค้นหาคำตอบ
  - 2.3) การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน หมายถึง พฤติกรรมทั้งที่ครู และนักเรียนยอมรับนับถือ ความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน ตลอดจนการที่ครูยอมรับว่านักเรียนแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน และความสามารถพัฒนาได้แต่อาจช้าหรือเร็วต่างกัน เช่น ครูยอมรับการตอบคำถามของนักเรียน ถ้าคำตอบใดที่นักเรียนตอบไม่ถูกต้องหรือคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ครูจะต้องอธิบายแสดงผล ให้นักเรียนได้ทราบถึงสิ่งที่ถูกต้อง

2.4) การท้าทายให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ หมายถึง กิจกรรมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ครูสร้างขึ้นมาเพื่อให้นักเรียนใช้ความคิด ค้นคว้าหาคำตอบ เช่น ให้นักเรียนอภิปรายถึงลักษณะไนต์ตัวกลมว่ามีลักษณะอย่างไร หรือ ครูเปิดแถบบันทึกเสียงเพลงพรปีใหม่ให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนเปรียบเทียบลักษณะของตัวไนต์

2.5) ความอบอุ่นเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมการเรียนการสอนที่ครูเป็นมิตรกับนักเรียน ให้ความเป็นกันเอง คอยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความใกล้ชิดคุ้นเคยกับครู และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายและสรุปบทเรียนร่วมกัน ครูใช้คำพูดที่เป็นกันเองกับนักเรียน หรือใช้คำพูดเสริมแรงในการตอบคำถาม เป็นต้น

กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ

3. ระยะเวลาดำเนินการหลังการทดลอง

เมื่อสิ้นสุดระยะดำเนินการทดลองแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบภายหลังการทดลองทันที โดยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดแรงจูงใจและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในวิชาดนตรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยรวบรวมคะแนนจากแบบวัดแรงจูงใจของกลุ่มตัวอย่าง แต่ละคนก่อนการทดลองและภายหลังการทดลอง
2. ผู้วิจัยรวบรวมคะแนนจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในวิชาดนตรีของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนก่อนการทดลองและภายหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistics Package for the Social Science : SPSS for windows version 9.5) คำนวณและวิเคราะห์ค่าต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. คำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนจากแบบวัดแรงจูงใจ และคะแนนผลสัมฤทธิ์ ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดแรงจูงใจในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง ด้วยค่าที่ (t- test independent)
3. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนจาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง ด้วยค่าที่ (t- test independent)
4. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนจาก แบบวัดแรงจูงใจในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ด้วยค่าที่ (t- test independent)
5. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ด้วยค่าที่ (t- test independent)
6. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากแบบวัดแรงจูงใจของกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนและหลังการทดลอง ด้วยค่าที่ (t- test dependent)
7. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนและหลังการทดลอง ด้วยค่าที่ (t- test dependent)

ผลการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา มีคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีด้านทฤษฎีสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ภายหลังจากเรียนมีคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ภายหลังจากเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีด้านทฤษฎีสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา มีคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 10 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 แสดงว่า ในการสอนวิชาดนตรี ถ้าครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่เหมาะสม เช่น การกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน การให้ความเป็นอิสระแก่ผู้เรียน การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน การทำทนายให้นักเรียนค้นคว้า และการสร้างความอบอุ่นเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน ก็จะช่วยสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้แก่นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจ โดยแรงจูงใจที่วัดออกมาเป็นคะแนนซึ่งมีองค์ประกอบของความตั้งใจในการเรียน การเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียน ความเชื่อมั่นในการเรียน และความพึงพอใจในการเรียน เมื่อนักเรียนมีสิ่งเหล่านี้แล้วก็จะก่อให้เกิดแรงจูงใจที่อยากจะเรียนวิชาดนตรีเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับที่ ประดิษฐ์ อุปรมย์ (2527 : 33) ได้กล่าวถึง การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่มีการจัดได้อย่างเหมาะสมว่า จะช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้เกิดขึ้นกับนักเรียน อาทิ เช่น ทำให้การเรียนสนุก ครูและนักเรียนมีการปฏิสัมพันธ์กันทำให้เกิดความรู้ ความรัก ความเข้าใจ ซึ่งกันและกันอย่างแนบแน่น ก่อให้เกิดบรรยากาศในชั้นเรียน มีแต่ความน่าสนใจ สนุกสนาน ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และก่อให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ และสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2530 : 13 - 14) ที่กล่าวสนับสนุนเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่าการจัดบรรยากาศทางจิตวิทยาการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างมาก เพราะการเรียนการสอนจะดำเนินไปได้อย่างมีชีวิตชีวา และราบรื่น ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้สอนกับผู้เรียนจะต้องมีความสัมพันธ์กัน และมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไม่หวาดระแวงกัน ปราศจากการติและวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบหรือทางไม่ดี เป็นบรรยากาศแห่งความร่วมมือกันและกัน ซึ่งทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาร่วมกัน นอกจากนั้น ประกายทิพย์ พิชัย (2539 : 28 - 29) ได้กล่าวถึงบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งผลถึงแรงจูงใจว่า ครูจะต้องให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและแสดงความสามารถมากที่สุด มีความสัมพันธ์และให้ความไว้วางใจกันระหว่างเพื่อนและครู โดยสามารถเรียนรู้จากการกระทำกิจกรรมร่วมกัน มีบรรยากาศแห่งการยอมรับซึ่งกันและกัน ส่งเสริมความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ ลอเรนซ์ (Lawrence ,1976 : 315) กล่าวว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เนื่องจากว่า การที่ครูสามารถจัดบรรยากาศที่เหมาะสมจะช่วยให้นักเรียนมีความสุขกับ

การเรียนรู้ ไม่มีอาการเบื่อหน่าย มีความสุขทางอารมณ์ เป็นความรู้สึกที่ทำให้นักเรียนสนใจต่อการเรียน

ดังนั้น อาจกล่าวสรุปได้ว่า นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยามีคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ เพราะว่า บรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาจะช่วยกระตุ้น และส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนาน กระทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามขั้นตอน ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ก่อให้เกิดความรักและความอบอุ่นร่วมกัน ซึ่งผลสุดท้ายจะทำให้ นักเรียนมีแรงจูงใจที่จะเรียนเพิ่มมากขึ้น

2. นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยามีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 11 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 แสดงว่า บรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยามีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้ เนื่องมาจากสภาพบรรยากาศภายในห้องเรียนนอกจากจะส่งผลให้ นักเรียนสนใจการเรียนแล้ว ยังส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นด้วย เป็นไปตามแนวการศึกษาของ สุวิมล เด่นสุนทร (2525 : 90 -110) พบว่าการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้จะช่วยสร้างนิสัยความขยันหมั่นเพียร ทักษะที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย เนื่องจากบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีจะส่งผลต่อความขยันหมั่นเพียร หรือความไม่ขยันหมั่นเพียรในการเรียนได้ ซึ่งถ้าโรงเรียนมีการจัดบรรยากาศการสอนที่ดี อันได้แก่ วิธีการสอนของครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม สามารถสอนได้อย่างมีขั้นตอนมีอุปกรณ์การสอนที่จูงใจ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งบรรยากาศภายในต้องเต็มไปด้วยความช่วยเหลือ ห่วงใยระหว่างเพื่อนด้วยแล้ว เด็กจะเกิดความขยันหมั่นเพียรในการเรียน กระตือรือร้น ต้องการที่จะเรียน ต้องการที่จะแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาสติปัญญาของตนเองให้สูงสุด และก็จะส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย

ทั้งนี้ วอลเบอร์ก และแอนเดอร์สัน (Walberg and Anderson , 1968 อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด , 2524 : 70) ก็ได้กล่าวสนับสนุนเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่ส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่าการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะช่วยให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วอลเบอร์ก (Walberg , 1969 : 443 – 448) ที่ได้ศึกษาว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมในชั้นเรียนเป็นสื่อของการเรียนรู้ เนื่องจากของบรรยากาศในห้องเรียนสามารถใช้พยากรณ์การเรียนรู้ได้โดยบรรยากาศการเรียนรู้จะเป็นตัวพยากรณ์ที่ดี ในด้านความรู้ การคิด ความพึงพอใจ ซึ่งทั้งหมดมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสิ้น ทำนองเดียวกันกับ ประนอม ทวีกาญจน์ (2526) และวาสนา พิทักษ์ (2527) ได้ศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการจัดบรรยากาศการเรียนรู้กับกระบวนการเรียนการสอนพบว่า การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ดีจะสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่นักเรียน และส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงด้วย

ดังนั้น จึงกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนการสอนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา จะช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น และจะส่งผลช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย

3. นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ภายหลังจากการเรียนมีคะแนนเฉลี่ย แรงจูงใจสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 12 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของนักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา พบว่ามีคะแนนจากแบบวัดแรงจูงใจหลังการทดลอง เท่ากับ $\bar{X} = 49.85$ สูงกว่า ก่อนการทดลอง $\bar{X} = 126.70$ ซึ่งผลการวิจัยสนับสนุนสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงว่า ในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนตื่นตัวอยู่เสมอ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้นักเรียนไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและให้ความสนใจพร้อมที่จะกระทำกิจกรรมทางการเรียนรู้ร่วมกันอีกต่อไป ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อำนวย รุ่งรัมย์ (2525 : 148) กล่าวว่า การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่ดีเป็นปัจจัยเสริมทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้น และที่ นีพ (Knip , 1979 : 82 - 85) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถการตอบคำถามในระดับยากของนักเรียน จากนักเรียนที่มีบรรยากาศในห้องเรียนต่างกันแล้วพบว่า นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนที่มีการจัดบรรยากาศมีแรงจูงใจในการเรียนดีกว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนปกติ รวมทั้ง เวเบอร์ (Weber , 1990 : 3135 - A) ได้ศึกษา คุณลักษณะของครูและการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนที่มีการจัดบรรยากาศการเรียนจะมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ดีกว่านักเรียนที่เรียนห้องเรียนปกติ ซึ่งเป็นไปทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ สุภาณี ปิยะอนันท์ (2539 : 52 - 53) ที่ปรากฏผลว่า บรรยากาศในห้องเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาภายหลังจากการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจสูงกว่าก่อนการเรียน เนื่องจากครูมีการจัดบรรยากาศทางการเรียน มีการจัดลำดับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน มีการแทรกกิจกรรม

เกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ควบคู่กันไปด้วย ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียน เมื่อนักเรียนมีแรงจูงใจที่อยากจะเรียน หรือมีความพยายามที่จะทำอะไรให้สำเร็จ ผลที่ตามมาคือนักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น นับได้ว่าบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยามีส่วนช่วยทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยดังกล่าว

4. นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ภายหลังจากการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 13 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง และหลังการทดลองของนักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการทดลองเท่ากับ $\bar{X} = 31.20$ ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลอง $\bar{X} = 17.45$ ซึ่งผลการวิจัยสนับสนุนสมมุติฐานการวิจัย ข้อที่ 4

จากผลการวิจัยที่สามารถอภิปรายเพิ่มเติมได้ว่าการเรียนการสอนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน มีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรม ได้คิด ได้กระทำ และได้แสดงออก เป็นไปตามวุฒิภาวะของผู้เรียน ทำให้ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ โอเรลลี่ (O' Reilly , 1975 : 303 - 321) ที่กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในเชิงบวกด้วย และผลการวิจัยของ ลักษณะิย์ โคตรสีเขียว (2540) ที่ได้ศึกษาบรรยากาศการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานครแล้วพบว่า บรรยากาศทางจิตวิทยาที่ครูนำไปใช้กับนักเรียนส่วนใหญ่ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทั้งสิ้น รวมทั้งผลการวิจัยของ สมพร พรหมจรรย์ (2540) ที่สรุปไว้ว่า บรรยากาศการเรียนรู้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้โดยตรง

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าภายหลังจากเรียน นักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา จะมีคะแนนเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน เพราะฉะนั้นนักเรียนได้ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการสอดแทรกบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เข้าไปประกอบกับบทเรียน ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น เนื้อหา การเรียนการสอนมีการจัดลำดับขั้นตอน สอดแทรกกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งบรรยากาศทางจิตวิทยาเข้าไปด้วย ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานกับการเรียน สนใจ และติดตามบทเรียนอยู่เสมอ ครูและนักเรียนกระทำกิจกรรมร่วมกัน ก่อให้เกิดความใกล้ชิด เมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคก็แก้ไขร่วมกัน เมื่อประเมินผล

การเรียนรู้ที่ย่อมจะมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ดังนั้นนักเรียนที่เรียนในบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาภายหลังการเรียนย่อมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ตามข้อค้นพบที่สนับสนุนสมมุติฐานการวิจัยในครั้งนี้

อย่างไรก็ตาม ในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่จะนำไปใช้กับกระบวนการเรียนการสอนให้ได้ผลดีนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่งก็คือ บุคลิกภาพและวิธีสอนของครูผู้สอน ควรจะเอื้อต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติเพราะการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่เขียนไว้ในแผนการสอนจะสมบูรณ์เพียงใดก็ตาม ถ้าบุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูผู้สอนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแล้ว แนวคิดในการจัดกิจกรรมตามแนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาก็ไม่ประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ เพราะบุคลิกภาพ ลักษณะ ท่าทาง และพฤติกรรมของครูผู้สอนจะเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนด้วย ดังนั้นการที่จะนำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโดยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาไปใช้ประกอบเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ควรจะต้องคำนึงถึงบุคลิกภาพลักษณะท่าทางพฤติกรรมของครูผู้สอนด้วย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ครูผู้สอนควรมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา เพื่อนำไปจัดบรรยากาศการเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรนำรูปแบบบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาไปใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาถึงตัวแปรอื่น ๆ ของบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสากล
2. ควรมีการศึกษาผลของบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่มีต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาผลของบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่มีต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาอื่น ๆ
4. ศึกษาถึงผลของบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยาที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะ หรือความพึงพอใจในการเรียน
5. ควรมีการศึกษาถึงบุคลิกภาพและพื้นฐานความเชื่อของครูผู้สอนที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางจิตวิทยากับการวัดแรงจูงใจในการเรียนจากการสังเกตหรือวิธีการอื่น ๆ